

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/162/2018
Identifikačné číslo spisu:	8310201823
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Janka Cisárová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:8310201823.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu K., bývajúceho vo C., toho času vo C., zastúpeného JUDr. Jánom Sopiakom, advokátom so sídlom v Humennom, Štefánikova 17, proti žalovaným 1/ O. a 2/ S. obom bývajúcim vo C., zastúpených JUDr. Danielou Tarhajovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Werferova 1, o určenie práva prechodu s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 17 C 38/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 31. januára 2018 sp. zn. 2 Co 10/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému 1/ a 2/ priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí tretím) z 10. novembra 2016 č. k. 17 C 38/2010-207 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia práva prechodu z titulu vydržania cez nehnuteľnosť žalovaných, a to parcelu CKN XXX/X. v kat. území C., obec C., okres K., za účelom prístupu k jeho parcelám CKN XXX, XXX a XXX v tom istom katastrálnom území a súčasne žiadal zaviazat' žalovaných odstrániť ploty, ktoré žalovaní na dotknutej parcele postavili. Žalovaným priznal náhradu trov konania v celom rozsahu. Súd prvej inštancie žalobu vyhodnotil ako neopodstatnenú, nakoľko žalobca v konaní nepreukázal právny titul pre vstup do držby a ani rozhodné obdobie pre uplynutie vydržacej doby. Ústna dohoda, ktorá mala byť podľa žalobcu uzatvorená v roku 1955 alebo 1956 nebola v konaní preukázaná. Žiaden zo svedkov nebol osobne účastný pri takejto dohode. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že až do roku 1978 bola parcela v súčasnosti označená ako CKN XXX/X v spoluvlastníctve právnych predchodcov strán sporu, a ak prechádzali vlastníci nehnuteľností cez túto parcelu, toto právo im vyplynulo zo spoluvlastníckych podielov ich právnych predchodcov. Až v roku 1978 sa podielové spoluvlastníctvo zrušilo a vyporiadalo tak, že otec žalovanej 1/ a starý otec žalovaného 2/ N. získal parcelu CKN XXX/X do výlučného vlastníctva. Minimálne teda od roku 1978 nemohol byť ani žalobca, ani jeho právny predchodca (matka) dobromyseľný v užívaní tejto parcely z titulu prístupovej cesty, pretože matka žalobcu bola na pojednávaní, kde súd rozhodol, že predmetná parcela patrí do výlučného vlastníctva N.. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám o sebe

podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva. Súd prvej inštancie dospel tiež k záveru, že prístup na pozemky žalobcu nebol jediný cez parcelu CKN XXX/X, ale aj cez parcely CKN XXX a CKN XXX, ktoré užíval otec žalobcu, čo bolo preukázané aj z konania vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 7 C 1039/82. V konaní nebol žalobcom predložený žiadny dôkaz v tom zmysle, aká plocha z parcely CKN XXX/X má slúžiť na prístup k nehnuteľnosti žalobcu.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 31. januára 2018 sp. zn. 2 Co 10/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku o trovách konania (prvý výrok). Vo výroku o trovách rozsudok zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (druhý výrok). Konštatoval, že súd prvej inštancie vo veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver, osvojil si odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom a odkázal naň, pričom ešte doplnil, že predpokladom dobromyseľnosti potrebnej na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu - práva prechodu a prejazdu cez cudzí pozemok je presvedčenie osoby, ktorá cez pozemok prechádza, že tým pre seba ako vlastníka susediaceho pozemku, toto právo zodpovedajúce vecnému bremenu vykonáva právom. V konaní musí byť preukázaná existencia právneho dôvodu, z ktorého možno objektívne vyvodzovať na jednej strane oprávnenie žalobcu, resp. jeho právnych predchodcov prechádzať cez sporný pozemok a na druhej strane povinnosť žalovaných (ich právnych predchodcov) ako vlastníkov sporného pozemku, strpieť prechádzanie cez ich nehnuteľnosť. Zdôraznil, v tejto súvislosti, že nepostačuje len preukázanie, že v istom období nikto nebránil prechádzať cez cudzí pozemok, a že toto prechádzanie sa bez ďalšieho tolerovalo, pokiaľ nie je preukázaná aj existencia právnej povinnosti vlastníka pozemku trpieť výkon tvrdeného práva. Zrušenie rozsudku v časti výroku o trovách odôvodnil odvolací súd tým, že sa súd prvej inštancie nedostatočne zaoberal možnosťou aplikácie § 257 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Porušenie práva na spravodlivý proces namietal v súvislosti s tým, že odvolací súd nenariadil na prejednanie odvolania žalobcu pojednávanie. Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu videl žalobca v tom, že odvolací súd nerespektoval tú okolnosť, že titulom pre vstup do oprávnenej držby prístupovej cesty bola ústna dohoda pôvodných spoluvlastníkov. Okrem toho predložil tiež vlastný výklad zhrnutia zisteného skutkového stavu. Podaným dovolaním navrhol žalobca napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. K dovolaniu sa v lehote vyjadrili žalovaní. Mali za to, že je v celom rozsahu nedôvodné a v prevažnej časti dovolania žalobca iba poukazuje na tie skutočnosti týkajúce sa predmetu sporu, ktoré už uvádzal v odvolaní, resp. pred súdom prvej inštancie. Stotožnili sa so závermi súdov, ktoré správne vyhodnotili a dôvodne uzavreli, že v konaní nebol preukázaný právny titul pre vstup do držby žalobcu, resp. jeho právneho predchodcu, a v ktorom období sa tak malo stať. Na nariadenie pojednávania odvolacím súdom neboli podľa žalovaných splnené zákonné podmienky a odklonenie od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je v dovolaní bližšie nekonkretizované.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421

CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťela vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaťel vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Právnu úpravu dovolania a odvolacieho konania v CSP nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti dovolania - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

13. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

14. V uvedenom prípade vyvodzoval dovolaťel prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

15. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP žalobca namietal, že odvolací súd nenariadil na prejednanie jeho odvolania pojednávanie.

16. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na

neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

18. Obligatórna povinnosť odvolacieho súdu nariadiť pojednávanie je explicitne upravená v ustanovení § 385 ods. 1 CSP. Podľa tejto zákonnej úpravy odvolací súd nariaďuje pojednávanie vždy vtedy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo ak nariadenie pojednávania vyžaduje dôležitý verejný záujem. V danom prípade odvolací súd v priebehu odvolacieho konania nevstúpil do procesu modifikácie skutkového stavu opakovaním alebo doplnením dokazovania, keďže sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie, a teda je treba konštatovať, že z tohto zákonného dôvodu nariadiť pojednávanie povinný nebol. Rovnako tak nemožno daný prípad považovať za vec dôležitého verejného záujmu, nakoľko rozhodnutie v merite veci má dopad iba na veľmi úzky okruh osôb (strany sporu, resp. ich právni nástupcovia), čo odvolací súd taktiež vyhodnotil správne. Je teda zrejmé, že v predmetnom konaní nemal odvolací súd povinnosť nariadiť pojednávanie, pretože ani jeden zo zákonných dôvodov podľa § 385 ods. 1 CSP odôvodňujúci takýto postup daný nebol.

19. Z vyššie uvedeného vyplýva, že zo strany odvolacieho súdu nedošlo prejednaním odvolania bez nariadenia pojednávania k nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil dovolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a preto dovolací súd konštatuje, že dovolateľom uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP neexistuje (nie je daný). Z uvedeného dôvodu preto dovolanie žalobcu v tejto časti podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol.

20. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP odôvodnil žalobca tým, že odvolací súd nerešpektoval tú okolnosť, že titulom pre vstup do oprávnenej držby prístupovej cesty bola ústna dohoda pôvodných spoluvlastníkov, čím sa mal odkloniť od zaužívanej súdnej praxe.

21. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa žalobcu riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje totiž dovolaciemu súdu posúdiť, či ide o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či je táto otázka riešená dovolacím súdom

rozdielne alebo nebola riešená. Zároveň musí byť v dovolaní podanom z tohto dôvodu aj konkrétne označené jeho rozdielne rozhodnutie riešiace otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu alebo tvrdenie, že táto právna otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená.

22. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj analogicky 1 Cdo 23/2017, 2 Cdo 117/2017, 3 Cdo 6/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 78/2017).

23. Dovolací súd si plne uvedomuje, že by bolo v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, pokiaľ by sa pri posudzovaní dovolania uplatňoval prílišný formalizmus. V rozpore s týmito princípmi ale nie je prístup majúci na zreteli, že ustanovenia CSP vyžadujú istú mieru formálneho a obsahového vyjadrenia dôvodov, z ktorých procesná strana vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania. Ak však dovolanie aj po zameraní sa dovolacieho súdu na jeho obsah (§ 124 CSP) zostáva naďalej nejednoznačné alebo nejasné v tom, že z neho nemožno s istotou usúdiť, ktorú právne významnú otázku mal dovolateľ na mysli, je potrebné mať na zreteli, že právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v ustanoveniach CSP nedáva žiadny priestor pre uplatnenie domnienok alebo dedukcií dovolacieho súdu alebo jeho dohadov o tom, ktorú z viacerých právnych otázok riešených prvoinštančným a odvolacím súdom mal dovolateľ (jeho advokát) na mysli pri formulovaní dovolania.

24. V prejednávanej veci žalobca uplatnený dovolací dôvod nevymedzil spôsobom vyplývajúcim z § 432 ods. 2 CSP, t. j. neuviedol relevantnú právnu otázku, ktorú riešil odvolací súd nesprávne a v čom táto nesprávnosť spočíva. V nadväznosti na uvedené považuje dovolací súd za potrebné zdôrazniť, že na to, aby určitá otázka mohla byť z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP relevantná, musí mať zreteľné charakteristické znaky v tom zmysle, že je to otázka právna a nie skutková a musí byť vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť a následne dôvodnosť dovolania, čo v danom prípade vzhľadom na obsah dovolania splnené nebolo. Žalobca v dovolaní nešpecifikoval právnu otázku, o ktorej tvrdí, že sa pri jej riešení súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe. Ním namietaná skutočnosť, že odvolací súd nevzal do úvahy ústnu dohodu bývalých spoluvlastníkov nie je otázkou právnou, ale otázkou skutkovou, z ktorej možno iba nepochybne vyvodiť spochybňovanie hodnotenia dôkazov odvolacím súdom, pričom dovolací súd považuje za vhodné poznamenať, že s existenciou takejto ústnej dohody sa v odôvodnení rozhodnutia vysporiadal ako súd prvej inštancie, tak aj odvolací súd tým spôsobom, že jej existencia nebola v konaní preukázaná. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo toho, ako odvolací súd rozhodol, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP. Dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach alebo predpokladoch o tom, akú právnu otázku mal dovolateľ na mysli. Žalobca tiež nevymedzil konkrétne rozhodnutia predstavujúce ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorých sa odvolací súd mal v danej veci odkloniť. Preto dovolaciemu súdu neostalo iné, ako v tejto časti dovolanie odmietnuť podľa § 447 písm. f/ CSP.

25. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je prípustné, a preto ho odmietol podľa § 447 písm. c/ a f/ CSP.

26. Dovolací súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.